УДК 658.012.2:664
JEL C38, D24, L66
DOI https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-15-2

Бевз Є.Г.
здобувач третього рівня вищої освіти,
Національний університет харчових технологій
ORCID: https://orcid.org/0009-0000-9863-5431

АДАПТАЦІЯ МЕТОДУ ГЕЛЬВІГА ДО ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті розкрито актуальність оцінювання ресурсного потенціалу підприємства, що визначається необхідністю обґрунтування його спроможності забезпечувати стійкий розвиток в умовах ресурсних обмежень, динамічних змін зовнішнього середовища та посилення конкурентного тиску. Оцінювання дає змогу визначити рівень сформованості та ефективності використання ресурсів, виявити внутрішні резерви й обґрунтувати напрями розвитку ресурсного потенціалу як основи підвищення результативності та конкурентоспроможності підприємства. Розкрито використовувані нині методи оцінювання ресурсного потенціалу: коефіцієнтний, ресурсно-результативний, інтегральний, таксономічний метод Гельвіга, метод PATTERN, метод головних компонент (PCA), експертний метод, DEA-аналіз, кореляційно-регресійний підхід, виробничо-функціональний підхід, порівняльний (benchmarking) підхід. Деталізовано, як приклад, використання коефіцієнтного, ресурсно-результативного підходів та інтегрального підходів у контексті їх переваг та недоліків. Обґрунтовано доцільність застосування для оцінювання ресурсного потенціалу підприємства Методу Гельвіга, перевагою якого є те, що таксономічний підхід дає змогу представити багатовимірний стан ресурсного потенціалу через узагальнений кількісний індикатор. Наукова новизна запропонованого підходу полягає у предметно-методологічній адаптації методу Гельвіга до оцінювання ресурсного потенціалу підприємства без зміни його базового математичного апарату. На відміну від механічного застосування інтегрального методу, запропонований підхід передбачає послідовне структурування ресурсного потенціалу за його функціональними складовими, формування обґрунтованої системи часткових індикаторів для їх кількісної характеристики, визначення економічної спрямованості кожного показника та здійснення процедури стандартизації з урахуванням його стимулюючого або дестимулюючого впливу. Сформована на цій основі інтегральна оцінка забезпечує комплексне відображення рівня ресурсної забезпеченості підприємства та створює аналітичне підґрунтя для зіставлення його ресурсних можливостей зі стратегічними потребами й орієнтирами розвитку.

Ключові слова: ресурсний потенціал, підприємство, оцінювання підходи, методи, метод Гельвіга, ресурси, результативність.

Постановка проблеми. Ресурсний потенціал підприємства є важливою характеристикою його економічних можливостей, оскільки визначає здатність використовувати наявні ресурси для забезпечення поточної діяльності та подальшого розвитку, відповідно до чого, його оцінювання дає змогу визначити рівень ресурсного забезпечення підприємства, виявити основні сильні та слабкі сторони, а також встановити можливості більш ефективного використання наявних ресурсів, відповідно до чого, важливого значення набуває вибір відповідних методичних підходів до оцінювання ресурсного потенціалу, які мають враховувати його багатоскладовий характер та особливості діяльності підприємств харчової промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні погляди щодо тлумачення категорії «потенціал підприємства» знаходимо у працях Завори О., Краснoруцького О., Маренич Т., Прусової Г. [1; 2]; вчені Писаренко С.В., Решетник В.Г., Ільченко А.І. досліджують ресурсний потенціал у контексті його впливу на формування та підтримання конкурентоспроможності підприємства [3]; науковці Костирко Л.А., Соломатіна Т.В., Чернодубова Е.В., Хромяк В.М., Ліщинська В.В. присвятили свої дослідження глибокому аналізу потенціалу підприємства та виклали свої наукові здобутки у площині оцінювання та ефективності його використання [4; 5]. Разом із тим, зважаючи на їх вагомий внесок у розвиток економічної науки, потребують подальшої наукової розділки питання, пов'язані з обґрунтуванням вибору методу оцінювання ресурсного потенціалу підприємства, залежно від мети оцінки.

Мета статті полягає в узагальненні методів оцінювання ресурсного потенціалу та теоретичному обґрунтуванні вибору методу Гельвіца, як такого, що дозволяє максимально врахувати різнорідні за економічним змістом, одиницями вимірювання та напрямом впливу показників, які характеризують окремі складові ресурсного забезпечення підприємства.

© Бевз Є.Г., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних дослідженнях оцінювання ресурсного потенціалу підприємства здійснюється на основі різних методичних підходів, вибір яких залежить від розуміння його економічної сутності, структури та цілей оцінювання. Одні підходи [1–3] орієнтовані переважно на визначення рівня забезпеченості підприємства окремими видами ресурсів та ефективності їх використання, тоді як інші [4–7] дають можливість сформувати узагальнену характеристику ресурсних можливостей підприємства. На даний час відомими є такі підходи щодо оцінювання: коефіцієнтний, ресурсно-результативний, інтегральний, таксономічний метод Гельвіга, метод PATTERN, метод головних компонент (PCA), експертний метод, DEA-аналіз, кореляційно-регресійний підхід, виробничо-функціональний підхід, порівняльний (benchmarking) підхід [1; 4–6; 8].

Найпростішим і найбільш поширеним є коефіцієнтний підхід, орієнтований на визначення рівня забезпеченості підприємства окремими видами ресурсів та результативності їх використання (рис. 1).

Перевагою коефіцієнтного підходу є можливість деталізованого оцінювання рівня забезпеченості підприємства матеріальними, основними, фінансовими та трудовими ресурсами, а також результативності їх використання на основі доступної фінансової та статистичної інформації, що забезпечує його практичну доступність і можливість безпосереднього застосування в економічному аналізі діяльності підприємства [10].

Особливе значення зазначений підхід має для дослідження економіки підприємства, оскільки дає змогу кількісно охарактеризувати окремі економічні аспекти формування та використання ресурсів і виявити зміни у їх забезпеченості та ефективності [11]. Водночас результати такого оцінювання мають переважно фрагментарний характер, оскільки кожен окремий коефіцієнт відображає лише певну сторону ресурсного забезпечення або ефективності використання відповідного виду ресурсів, не формуючи при цьому цілісного уявлення про загальний рівень ресурсного потенціалу підприємства. Додатковим обмеженням є різна економічна природа та розмірність використовуваних показників, що ускладнює їх безпосереднє зіставлення, комплексне узагальнення та формування єдиної кількісної характеристики ресурсного потенціалу.

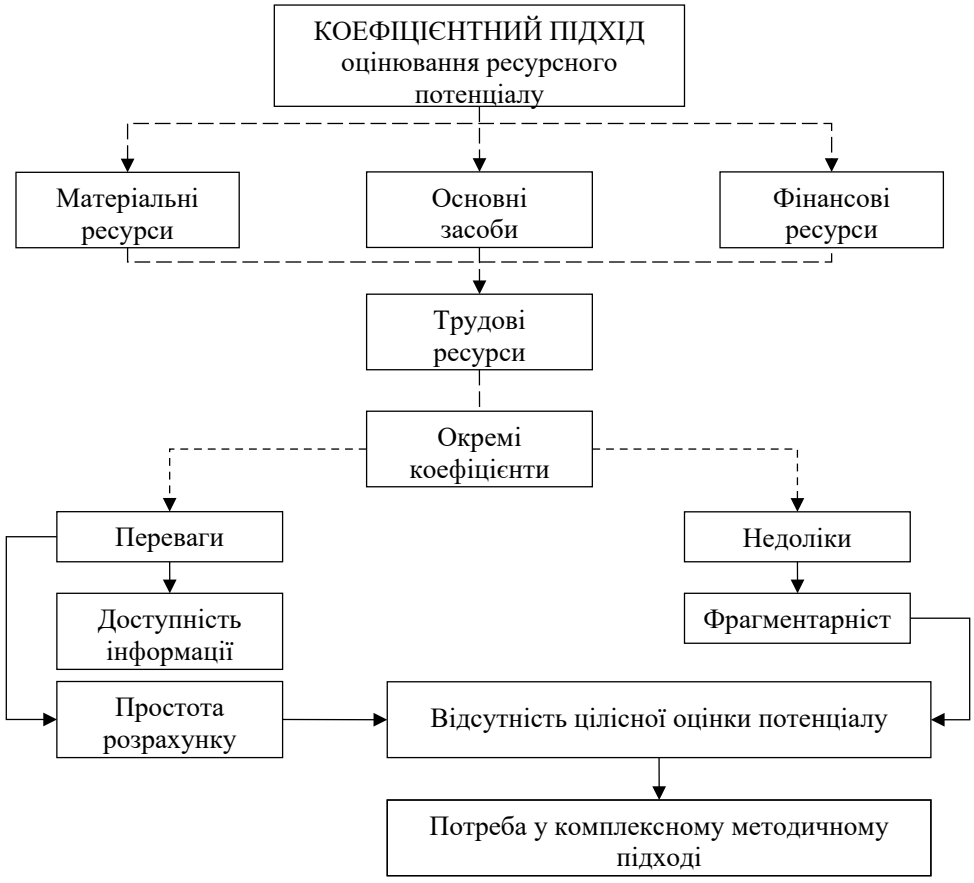

Рис. 1. Коефіцієнтний підхід у оцінюванні ресурсного потенціалу підприємства

Джерело: розробка автора

Більш змістовним у контексті даного дослідження є ресурсно-результативний підхід [6], за якого увага переноситься з простої наявності ресурсів на економічну віддачу від їх використання, а принципова перевага полягає у можливості встановлення зв'язку між ресурсним забезпеченням підприємства та сформованими на його основі результатами діяльності, що дозволяє розглядати ресурсний потенціал не як статичну сукупність ресурсів, а як економічну спроможність підприємства забезпечувати певний рівень доходу, прибутку, продуктивності та інших результативних характеристик [12]. Разом з тим результат оцінювання істотно залежить від правильності вибору результативних показників, а орієнтація переважно на кількісні характеристики може недостатньо відображати якісні властивості ресурсів та можливості їх подальшого розвитку.

Подальший розвиток методичних підходів пов'язаний із використанням інтегральної оцінки [7], яка передбачає об'єднання сукупності різнорідних характеристик в узагальнений показник, тобто, його застосування усуває одну з основних проблем коефіцієнтного аналізу, оскільки забезпечує можливість отримання цілісної характеристики ресурсного потенціалу та його порівняння між підприємствами або за окремими часовими періодами [12], Проте, інтегральний показник не є самодостатнім результатом, оскільки його об'єктивність визначається складом використаних показників, способом їх нормування, визначенням вагомості, процедурою агрегування та одночасно формує його основне методичне обмеження: зміна параметрів оцінювання може призвести до зміни кінцевого результату.

Одним із найбільш придатних інструментів інтегрального оцінювання ресурсного потенціалу є таксономічний метод Гельвіга [6], який дає змогу узагальнити різнорідні економічні характеристики та визначити позицію підприємства відносно умовного еталонного об'єкта. На відміну від простого коефіцієнтного підходу, метод Гельвіга забезпечує можливість одержання єдиної кількісної характеристики, а також ранжування підприємств і дослідження динаміки зміни їх ресурсного потенціалу [11]. Важливою перевагою якого є можливість одночасного врахування показників, що мають різну спрямованість впливу на результат. Однак, застосування методу потребує попереднього обґрунтування складу показників, оскільки включення економічно взаємозалежних або дублюючих характеристик може посилювати вплив окремих параметрів на інтегральний результат. Крім того, оцінка залежить від формування еталонного об'єкта, а тому потребує чіткого економічного обґрунтування його параметрів, що свідчить про те, що сам по собі таксономічний метод не усуває проблеми суб'єктивності формування інформаційної бази, а лише забезпечує більш формалізований спосіб її узагальнення.

Метод PATTERN [7] має іншу методичну спрямованість, оскільки передбачає оцінювання фактичного стану підприємства через його відповідність визначеному бажаному або цільовому профілю, в чому і полягає його перевага порівняно з методами, орієнтованими переважно на фіксацію поточного рівня ресурсного забезпечення, оскільки PATTERN дозволяє виявити відхилення між фактичними та бажаними характеристиками ресурсного потенціалу, що є корисним при переході від оцінювання поточного стану до визначення перспектив розвитку підприємства. Проте, використання методу потребує обґрунтування цільових параметрів, які не завжди можуть бути однозначно визначені на основі фінансової звітності. З огляду на що, його доцільніше використовувати як доповнення до фактичної оцінки ресурсного потенціалу, а не як єдиний інструмент його визначення.

Метод головних компонент [2] є принципово відмінним від зазначених вище підходів, оскільки його основне призначення полягає не безпосередньо в оцінюванні ресурсного потенціалу, а у статистичному структуруванні значної кількості взаємопов'язаних показників, що дозволяє зменшити інформаційне дублювання та виділити найбільш інформативні фактори, що особливо важливо за наявності широкої системи показників [13]. Однак, результати PCA потребують економічної інтерпретації, оскільки статистично сформована компонента не завжди має однозначне економічне трактування, що обумовлює доцільність розглядати його, передусім як допоміжний інструмент формування та обґрунтування системи показників, а не як самостійну методику оцінювання ресурсного потенціалу.

Використання експертного методу [6] дозволяє враховувати характеристики, які складно відобразити виключно кількісними показниками, зокрема якість ресурсів, перспективність їх використання або відносну значущість окремих ресурсних чинників, проте, суб'єктивний характер експертних оцінок обмежує можливість їх використання, як основи комплексної кількісної оцінки ресурсного потенціалу, тобто, експертний метод доцільно застосовувати лише в тих частинах дослідження, де статистична інформація не забезпечує належного відображення відповідних характеристик [14].

Жоден із наведених підходів окремо не забезпечує повного відображення економічної сутності ресурсного потенціалу, оскільки одні

методики концентруються на ресурсному забезпеченні, інші на ефективності його використання, а окремі на порівняльному або цільовому аспекті оцінювання, що обумовлює доцільність їх не механічного поєднання, а функціонального розмежування в межах єдиного методичного підходу. Для підприємств харчової промисловості особливо важливим є одночасне врахування ресурсної забезпеченості, ефективності використання сировинно-матеріальних, виробничо-технологічних, фінансових і трудових ресурсів, а також інноваційно-інвестиційних можливостей, оскільки саме їх взаємодія визначає здатність підприємства забезпечувати необхідні економічні результати та реалізовувати перспективні напрями розвитку.

Оцінювання ресурсного потенціалу підприємства потребує методичного інструментарію, здатного відобразити не лише масштаб ресурсного забезпечення, а й структурну збалансованість, інтенсивність залучення та результативність трансформації ресурсів у економічні результати, що зумовлює необхідність відмови від ототожнення ресурсного потенціалу з сукупністю наявних ресурсів і розгляду його як інтегрованої характеристики економічних можливостей підприємства, детермінованих взаємодією сировинно-матеріальної, виробничо-технологічної, фінансової, трудової та інноваційно-інвестиційної складових, відповідно, методика його оцінювання має забезпечувати не тільки кількісну ідентифікацію окремих ресурсних параметрів, а й встановлення їхнього сукупного впливу на спроможність підприємства підтримувати належну результативність діяльності та реалізовувати визначені стратегічні орієнтири.

З огляду на це найбільш обґрунтованим є поєднання детального коефіцієнтного аналізу з інтегральною оцінкою ресурсного потенціалу, основу якої доцільно сформувати на базі таксономічного методу Гельвіга, що дозволить зберегти економічний зміст окремих показників, а з іншого отримати узагальнену кількісну характеристику ресурсного потенціалу підприємства та створює можливість перейти від констатації до економічного обґрунтування ролі ресурсів у формуванні бізнес-стратегії підприємства (рис. 2).

Застосування таксономічного методу Гельвіга для оцінювання ресурсного потенціалу підприємства зумовлене необхідністю комплексного врахування різнорідних за економічним змістом, одиницями вимірювання та

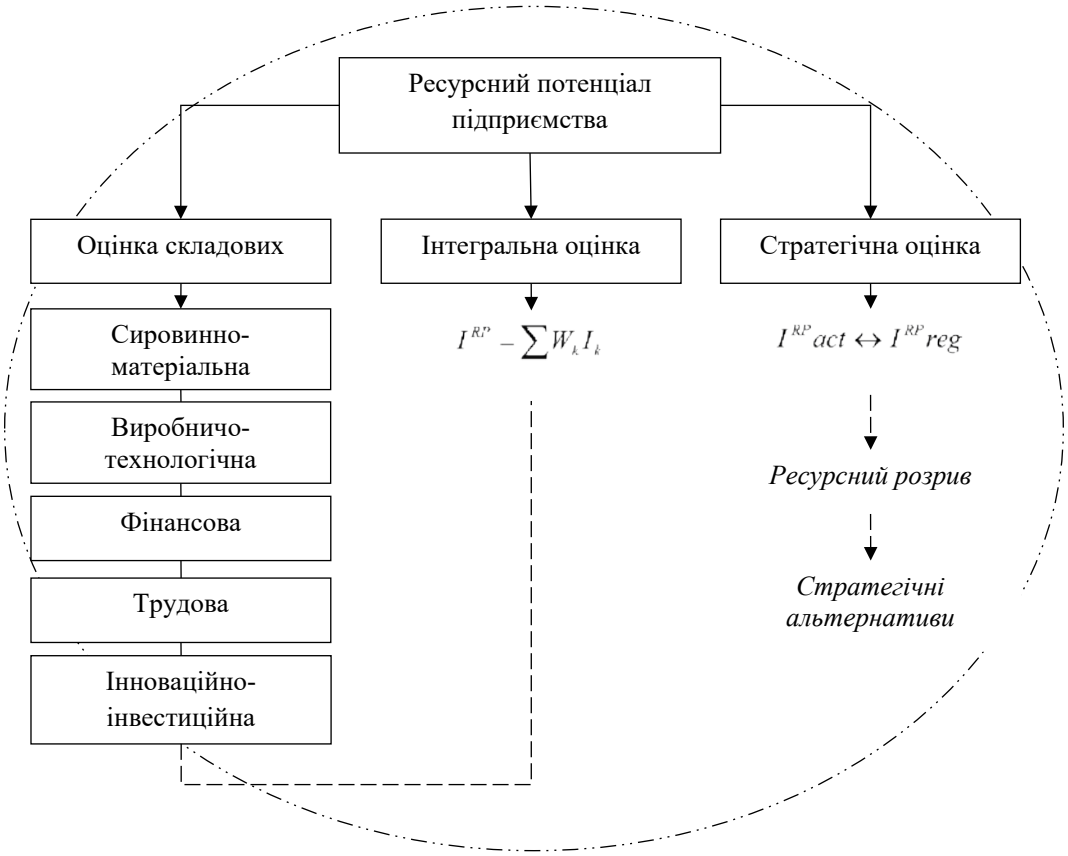

Рис. 2. Адаптація методу Гельвіга до оцінювання ресурсного потенціалу підприємств харчової промисловості

Джерело: розробка автора

напрямом впливу показників, які характеризують окремі складові ресурсного забезпечення підприємства. На відміну від оцінювання кожного показника окремо, таксономічний підхід дає змогу представити багатовимірний стан ресурсного потенціалу через узагальнений кількісний індикатор, зберігаючи при цьому інформацію про внесок окремих характеристик у загальну оцінку.

Методологічною основою такого підходу є представлення підприємства як об'єкта, стан якого може бути описаний точкою у багатовимірному просторі економічних показників, тобто, кожна координата цього простору відповідає певному показнику ресурсного потенціалу, а сукупність координат формує комплексну характеристику підприємства, відповідно, зміна хоча б одного показника змінює положення підприємства у цьому просторі та, як наслідок, його інтегральну оцінку.

Особливість запропонованого підходу полягає у використанні умовного вектора-еталона, координати якого формуються на основі найкращих значень відповідних показників у досліджуваній сукупності. Варто зауважити, що такий еталон не слід трактувати, як фактично існуюче підприємство або нормативно встановлений стан, оскільки він являє собою розрахункову конструкцію, яка відображає максимально сприятливу комбінацію значень досліджуваних характеристик у межах сформованої інформаційної бази, відповідно, до цієї умовної точки визначається положення кожного досліджуваного підприємства, що є базовим для класичного алгоритму таксономічного аналізу.

У контексті оцінювання ресурсного потенціалу підприємства зазначений підхід набуває специфічного змісту, а саме, еталонний стан формується не за одним узагальненим критерієм, а за сукупністю показників, що відображають сировинно-матеріальну, виробничо-технологічну, фінансову, трудову та інноваційно-інвестиційну складові ресурсного потенціалу. Таким чином, високий рівень ресурсного потенціалу визначається не максимізацією окремого показника, а наближенням підприємства до збалансованої комбінації сприятливих характеристик за всіма його ключовими ресурсними напрямами.

Висновки. Авторський характер запропонованого підходу полягає не у зміні математичної основи методу Гельвіга, а в його предметно-методичній адаптації до оцінювання ресурсного потенціалу підприємства, що передбачає визначення структури ресурсного потенціалу, обґрунтування складу показників за кожною його складовою, встановлення їх стимулюючої або дестимулюючої спрямованості, формування інтегральної оцінки та подальше використання отриманого результату для визначення відповідності ресурсних можливостей стратегічним потребам підприємства.

Бібліографічний список

1. Писаренко С.В., Решетник В.Г., Ільченко А.І. Ресурсний потенціал як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління.* 2020. № 1 (67). С. 99–104. DOI: https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-67-16
2. Завора О.М. Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. Економіка та суспільство. 2024. № 66. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70
3. Краснорyцький О., Маренич Т., Прусова Г. Співвідношення економічних категорій «потенціал підприємства», «ресурсний потенціал», «виробничий потенціал» та «економічний потенціал». *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2024. Том 9, № 2. С.113–121. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-19
4. Костирко Л.А., Соломатіна Т.В., Чернодубова Е.В., Хромяк В.М. Аналіз і оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2020. Том 3, № 34. С. 294–302. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215547
5. Чернишова Л.І., Бескубська А.С., Прокоф'єва В.К. Управління процесом формування ресурсного потенціалу як передумова конкурентоспроможного стратегічного розвитку виробничого підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2019. № 6 (23). С. 432–438. DOI: https://doi.org/10.32782/easterneurope.23-64
6. Ліщинська В.В. Оцінка ресурсного потенціалу хлібопекарських підприємств України. *Стратегія економічного розвитку України.* 2022. № 50. С. 118–134. DOI: https://doi.org/10.33111/sedu.2022.50.118.134
7. Лозовий Т.І. Інновації та ресурсний потенціал підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів* (м. Львів, 2 березня 2023 р.). Львів: Львівський торговельно-економічний університет, 2023. 560 с.; С. 388–390. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/2023/2023.03.02_Materiali_III_Mizhnarodna_npk_molodikh_vchenikh_i_studentiv.pdf#page=388
8. Гарбар А.В., Рабаджи Т.П., Шабатура Т.С. Ресурсний потенціал підприємства: суть та структура. *The current state of development of world science: characteristics and features: collection of scientific papers*

"SCIENTIA" with Proceedings of the VI International Scientific and Theoretical Conference (December 15, 2023. Lisbon, Portuguese Republic: International Center of Scientific Research). Lisbon. 2023. 309 p.; pp. 20–21. URL: https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/15.12.2023
9. Кучер М.М., Левченко Г.П. Системний підхід до оцінки зовнішніх чинників впливу на ресурсний потенціал галузі ресторанного господарства. *Проблеми економіки.* 2021. № 2 (48). С. 143–148. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-2-143-148
10. Dykan V.L., Kirdina O.H., Tokmakova I.V., Korin M.V., Obruch H.V. Ensuring the competitiveness and the sustainability of railway enterprises in a crisis environment. *Rivista di Studi sulla Sostenibilitathis.* FrancoAngeli Editore, 2021. Volume XI, Issue 2. pp. 231–243. DOI: https://doi.org/10.3280/RISS2021-002017
11. Макєєв О.О., Луценко І.В. Методичний підхід до визначення рівня використання ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки».* 2020. № 4, Том. 2. С. 146–161. DOI: https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-4-2-146
12. Чупир О.М., Бурлака Є.О. Методика оцінки рівня розвитку ресурсного потенціалу підприємств залізничного транспорту. *Економічний простір.* 2020. № 163. С. 103–108. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/163-18
13. Непочатенко О.О., Пташник С.А. Економічна оцінка ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств регіону дослідження. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія Економіка.* 2016. Випуск 773–774. С. 118–125. URL: https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/econom/issue/view/23
14. Семенова Т.В., Гуменюк Т.Є. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. *Причорноморські економічні студії.* 2018. Випуск 29, Частина 1. С. 123–126. URL: https://www.bses.in.ua/uk/29-2018

References

1. Pysarenko S., Reshetnyk V., Ilchenko A. (2020). Resursnyi potentsial yak chynnyk zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpryiemstva [Resource potential as a factor in ensuring the competitiveness of an enterprise]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia.* № 1 (67). S. 99–104. DOI: https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-67-16
2. Zavora O. (2024). Potentsial pidpryiemstva: sutnist ta identyfikatsiia yoho skladovykh [Potential of the enterprise: essence and identification of its components]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society.* № 66. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70
3. Krasnorutskyy O., Marenych T., Prusova H. (2024). Spivvidnoshennia ekonomichnykh katehorii "potentsial pidpryiemstva", "resursnyi potentsial", "vyrobnychyi potentsial" ta "ekonomichnyi potentsial" [Correlation of economic categories "enterprise potential", "resource potential", "production potential" and "economic potential"]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology.* Tom 9, № 2. S. 113–121. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-19
4. Kostyrko L., Solomatina T., Chernodubova E., Khromiak V. (2020). Analiz i otsinka efektyvnosti vykorystannia resursnoho potentsialu ahrarnykh pidpryiemstv [Analysis and estimation of the efficiency of the use of resource potential agricultural enterprises]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activity problems of theory and practice.* Tom 3, № 34. S. 294–302. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215547
5. Chernyshova L., Beskubska A., Prokofieva V. (2019). Upravlinnia protsesom formuvannia resursnoho potentsialu yak peredumova konkurentospromozhnoho stratehichnoho rozvytku vyrobnychoho pidpryiemstva [Management of the process of formation of resource potential as a prerequisite for competitive strategic development of the production enterprise]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: Economy, Business and Management.* № 6 (23). S. 432–438. DOI: https://doi.org/10.32782/easterneurope.23-64
6. Lishchynska V.V. (2022). Otsinka resursnoho potentsialu khlibopekarskykh pidpryiemstv Ukrainy [Assessment of the resource potential of Ukrainian bakery enterprises]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy – Strategy of Economic Development of Ukraine.* № 50. S. 118–134. DOI: https://doi.org/10.33111/sedu.2022.50.118.134
7. Lozovyi T.I. (2023). Innovatsii ta resursnyi potentsial pidpryiemstva. *Problemy ta perspektyvy rozvytku biznesu v Ukraini: materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh i studentiv* (m. Lviv, 2 bereznia 2023 r.). Lviv: Lvivskyi torhovelno-ekonomichnyi universytet, 560 s.; S. 388-390. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/2023/2023.03.02_Materiali_III_Mizhnarodna_npk_molodikh_vchenikh_i_studentiv.pdf#page=388
8. Harbar A.V., Rabadzhy T.P., Shabatura T.S. (2023). Resursnyi potentsial pidpryiemstva: sut ta struktura. *The current state of development of world science: characteristics and features: collection of scientific papers "SCIENTIA" with Proceedings of the VI International Scientific and Theoretical Conference* (December 15, 2023. Lisbon, Portuguese Republic: International Center of Scientific Research). Lisbon. 309 p.; pp. 20–21. URL: https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/15.12.2023

9. Kucher M.M., Levchenko H.P. (2021). Systemnyi pidkhid do otsinky zovnishnikh chynnykiv vplyvu na resursnyi potentsial haluzi restorannoho hospodarstva [Systemic Approach to Evaluating External Factors Influencing the Resource Potential of the Catering Industry]. *Problemy ekonomiky – The Problems of Economy.* № 2 (48). S. 143–148. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-2-143-148
10. Dykan V.L., Kirdina O.H., Tokmakova I.V., Korin M.V., Obruch H.V. (2021). Ensuring the competitiveness and the sustainability of railway enterprises in a crisis environment. *Rivista di Studi sulla Sostenibilitathis.* FrancoAngeli Editore, Volume XI, Issue 2. pp. 231–243. DOI: https://doi.org/10.3280/RISS2021-002017
11. Makieiev O.O., Lutsenko I.V. (2020). Metodychnyi pidkhid do vyznachennia rivnia vykorystannia resursnoho potentsialu subiektiv ahrarnoho biznesu [Methodical approach to determining the level of using the resource potential of agrarian business entities]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu im. V.V. Dokuchaieva. Seriia "Ekonomichni nauky".* № 4, Tom 2. S. 146–161. DOI: https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-4-2-146
12. Chupyr O., Burlaka Ye. (2020). Metodyka otsinky rivnia rozvytku resursnoho potentsialu pidpryiemstv zaliznychnoho transport [Methods of assessment of the development level of railway transport enterprises]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Scope*. № 163. S. 103–108. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/163-18
13. Nepochatenko O., Ptashnyk S. (2016). Ekonomichna otsinka resursnoho potentsialu silskohospodarskykh pidpryiemstv rehionu doslidzhennia [Economic assessment of resource potential agricultural research area enterprises]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yuriia Fedkovycha. Seriia Ekonomika – Scientific Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Economics.* Vypusk 773–774. S. 118–125. URL: https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/econom/issue/view/23
14. Semenova T.V., Humeniuk T.Ye. (2018). Otsinka efektyvnosti vykorystannia resursnoho potentsialu pidpryiemstva [Determination of the effectiveness of the use of resource potential enterprises]. *Prychornomorski ekonomichni studii.* Vypusk 29, Chastyna 1. S. 123–126. URL: https://www.bses.in.ua/uk/29-2018

Ievgen Bevz
Postgraduate Student,
National University of Food Technologies
ORCID: https://orcid.org/0009-0000-9863-5431

ADAPTATION OF THE HELWIG METHOD TO THE ASSESSMENT OF THE RESOURCE POTENTIAL OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

The article substantiates the relevance of assessing an enterprise's resource potential, which is determined by the need to substantiate its capacity to ensure sustainable development under conditions of resource constraints, dynamic changes in the external environment, and intensifying competitive pressure. Resource potential assessment makes it possible to determine the level of resource development and the efficiency of resource utilization, identify internal reserves, and substantiate directions for developing resource potential as a basis for improving enterprise performance and competitiveness. The contemporary methods used to assess enterprise resource potential are systematized, including the coefficient method, resource–performance approach, integral assessment, the Helwig taxonomic method, the PATTERN method, principal component analysis (PCA), the expert assessment method, data envelopment analysis (DEA), the correlation–regression approach, the production–functional approach, and the comparative (benchmarking) approach. The coefficient, resource–performance, and integral approaches are considered in greater detail, with particular emphasis on their respective advantages and limitations. The scientific novelty of the proposed approach lies in the subject-specific and methodological adaptation of the Helwig method to the assessment of enterprise resource potential without modifying its underlying mathematical framework. Unlike the mechanical application of an integral assessment method, the proposed approach involves the systematic structuring of resource potential according to its functional components, the development of a substantiated system of partial indicators for their quantitative characterization, the determination of the economic orientation of each indicator, and standardization procedures that account for the stimulating or destimulating effect of individual indicators. The resulting integral assessment provides a comprehensive representation of the level of an enterprise's resource provision and establishes an analytical basis for comparing its resource capabilities with its strategic needs and development priorities.

Keywords: resource potential, enterprise, assessment approaches, methods, Helwig method, resources, performance.

Дата надходження статті: 17.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 20.10.2026
Дата публікації статті: 18.11.2026